

**Iulian APOSTU, Cristina – Andreea IACOB,
Maria – Adriana IORDACHE**

STABILITATE ȘI CONFLICT
în
CUPLUL CONTEMPORAN

**2017
LUMEN**

STABILITATE ȘI CONFLICT ÎN CUPLUL CONTEMPORAN

Iulian APOSTU, Cristina – Andreea IACOB, Maria – Adriana
IORDACHE

Copyright Editura Lumen, 2017
Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere,
scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de
transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României **APOSTU, IULIAN**

Stabilitate și conflict în cuplul contemporan / Iulian Apostu,
Cristina-Andreea Iacob, Maria-Adriana Iordache. - Iași : Lumen,
2017

ISBN 978-973-166-464-4

I. Iacob, Cristina-Andreea
II. Iordache, Maria-Adriana

159.9
316

Introducere

Provocările sociale ale contemporaneității tind să influențeze toate subsistemele și poate, în primul rând pe cel familial. Astfel, de la spațiul tradițional și până la tendințele post-modernității, familia a cunoscut o diversitate de modalități de a fi. Tendințele individualismului conjugal afectează din ce în ce mai mult solidaritatea cuplului marital, modalitatea prin care individul reușește să-l încorporeze pe celălalt în sine. În acest sens, cartea își propune să investigheze în detaliu cauzele care au contribuit la transformarea cuplului conjugal pentru ne putea forma o opinie cât mai clară asupra tendințelor și provocărilor noi cu privire la conjugalitate. Importanța acestui studiu derivă din faptul că prin identificarea diferențelor de mentalitate de la un sistem conjugal la altul cu privire la instituția căsătoriei și la modul de îndeplinire a funcțiilor în cuplul marital, se pot evidenția mai bine orientările diferite ale tinerilor în ceea ce privește asumarea și îndeplinirea funcțiilor, dar și modalitatea în care o potențială coabitare cu familiile de origine pot fi sau nu funcționale. În condițiile în care, cea mai mare parte a conflictelor conjugale au la bază probleme de ordin cultural, analiza acestor diferențe culturale devine cu atât mai importantă cu cât obiectivul principal al cercetării îl constituie identificarea schimbărilor produse în cuplul marital contemporan ca urmare a tendințelor tot mai evidente spre egalitatea de rol conjugal, precum și a influențelor tot mai mici ale familiilor de origine în alegerea partenerului și în impunerea modului de viață.

Totodată, modificările Codului Civil, începând cu anul 2013 în ceea ce privește regimurile patrimoniale tind să ofere

o imagine postmodernă a familiei românești. În acest sens, analiza opiniilor sociale cu privire la conjugalitate crează un plus de relevanță în ceea ce privește modernitatea familiei românești în raport cu anumite repere legislative (ex: regimul separației de bunuri, legalizarea logodnei etc).

În societățile tradiționale, căsătoria reprezenta un act de natură politică și economică. Hotărârile în acest domeniu erau luate de rude și de grupurile familiale, care controlau astfel direct procesul lor de reproducere. În societățile industriale dezvoltate, alegerea soțului și formarea cuplului au devenit o problemă de ordin particular, ceea ce nu le împiedică să rămână o verigă majoră a dezvoltării societății. Transformările mediului social au determinat schimbări în structura cuplului marital contemporan, implicând consecințe importante atât pentru individ, cât și pentru societate. Căsătoria a încetat să mai fie condiția unei experiențe sexuale obișnuite cu celălalt sex; ea nu mai reprezintă nici baza activității economice. Se pare că vor înflori în continuare noi forme distincte de relații sociale și sexuale. Cu toate acestea, căsătoria și familia rămân instituții ferm stabilite, deși sunt supuse unor tensiuni și constrângeri majore.

Creșterea nivelului de independență a fiecărui partener conjugal, centrarea către sine mai mult decât către partener sau către viața de cuplu devin elemente ce conturează mentalitatea modernă. Așadar, tendințele tot mai evidente spre egalitatea de rol conjugal, influențele tot mai mici ale familiilor de origine în alegerea partenerului, în impunerea modului de viață etc. au dus la crearea unor noi tipologii maritale în care confortul intim al cuplului a devenit mai important decât prevederile rigide ale căsătoriei tradiționale. Cu toate acestea, pentru majoritatea indivizilor din țările europene, căsătoria este în continuare valorizată, reprezentând o instituție socială importantă.

Provocările contemporane resimțite în tot sistemul social tind să producă modificări funcționale și în cadrul cuplului marital. Astfel, dacă în spațiul tradițional cea mai mare parte a căsătoriilor se fundamentau din diverse interese, în modernitate tinerii își construiesc propriile reguli, visuri și idealuri ce le garantează solidaritatea conjugală și securitatea emoțională. În acest fel, lucrarea își propune să facă o evaluare funcțională a relațiilor conjugale actuale pentru a evidenția care sunt aceste schimbări care definesc sub aspect structural familia contemporană.

Totodată, reacția cuplurilor la conflict apare din ce în ce mai mult orientată către individualism conjugal. Contraintuitiv, poate, dacă structura socială arată o mentalitate generală orientată în jurul modernității conjugale, atunci când apare conflictul, tendința multor parteneri este orientată spre zona securizării personale și mai puțin spre zona dialogului, a negocierii resurselor care au generat conflicte. Această tendință prevestește orientarea tinerilor către reperele postmodernității care încă mai primește opoziția unor imperative clasice, specifice tradiționalismului conjugal târziu. În acest context, strategia medierii apare mai degrabă din a-l stimula pe celălalt să accepte poziția primului decât din a găsi resursele comune pentru un sistem valoric echitabil amândurora, unul care să garanteze solidaritatea și fericirea comună. Mai nou, o nouă orientare în a rezolva și mai repede tensiunea generată de conflict este însăși separarea temporară. Partenerii hotărăsc să se despartă pentru o perioadă relativ scurtă pentru a se echilibra emoțional și apoi să își reia relația, problema fiind considerată a fi depășită. Or, toate aceste fluctuații de a înțelege funcționalitatea conjugală, disfuncțiile, starea de conflictualitate, medierea etc. sunt expresia unei inconsistențe valorice în ceea ce înseamnă conjugalitatea, formele de fuziune romantică, solidaritatea etc.

Lucrarea își propune să evidențieze toate aceste aspecte, atât printr-o abordare teoretică dar și printr-o abordare practică, una care să aibă la bază cercetări sociologice actuale.

Capitolul I.

Familia tradițională – familia modernă – de la comunitar la nuclear.

Forme de manifestare și consecințe sociale

Permanentele modificări pe care le suportă societatea sub toate aspectele ei, fie expresie depărtării tot mai mari de tradiționalism, a creșterii toleranței sociale, fie datorate impactului modernității sau influențelor occidentale, care presupun o continuă adaptare la nou, marchează și o stabilitate socială fragilă de tip generalizat, simțită sub forma unei tensiuni mai mici sau mai mari a fiecărei categorii instituționale.

De multe ori, adaptarea la modernitate se face atipic, patternuri clasice dar și moderne par să construiască un spațiu conjugal de tranziție în cadrul aceluiași cuplu. Oscilând între menaj și familie, între „legalizat” sau doar „socializat”, cuplul actual asimilează experiența „noului” într-un moment socio-istoric în care, atât tradiționalitatea cât și modernitatea își fac reciproc concurență în același spațiu social. Cu răspunsuri moderne dar cu manifestări tradiționale multe cupluri actuale arată un sincretism valoric care plasează relația conjugală la intersecția dintre tradiționalitate și modernitate.

1.1. Evoluția familiei de la tradițional la modern – evoluție socială și consecințe funcționale

Sub aspect microsocial, familia cunoaște și ea o gamă destul de variată de frământări care au condus la apariția unor

noi tipuri de conviețuire maritală, făcând tot mai necesară reevaluarea funcțiilor tradiționale. Deși, sub aspect teoretic, funcțiile pot fi ușor identificate și definite, dificultățile de conceptualizare devin evidente datorită ritmului rapid de schimbare socială și a existenței în paralel a diferite tipuri de mentalități: tradițională, modernă și postmodernă. Am putea justifica această aparentă contradicție prin aceea că evoluția de la tradiționalism la modernitate, de la modernitate la postmodernitate se face treptat și diferențiat, la nivel comunitar sau individual în funcție de capacitatea de adaptare sau de rezistență la nou a indivizilor sau datorită forței cu care normele culturale influențează deciziile, atitudinile, modul de manifestare, deci, viața în ansamblul ei.

Pe un astfel de fond, abordarea familiei românești ca formă generală de manifestare, nu permite o aprofundare a particularităților ei de exprimare, tocmai datorită diversității formelor existente.

În consecință, vom face o abordare a familiei românești pornind de la cadrul ei clasic – spațiul tradițional.

1.2. Familia tradițională – imperative canonice și funcționale

Pentru a putea înțelege schimbările care au avut loc de-a lungul timpului în familia românească și pentru a putea urmări evoluția lor este necesar să facem o prezentare a familiei începând cu tradiționalismul iar pentru a vorbi de aceasta, trebuie să vedem familia tradițională în cadrul ei specific – satul românesc. În imaginea sa tradițională, satul a fost reprezentat de tipul de societate închisă, statică, și cu prea puține relații cu exteriorul. Relațiile cu natura și cu succesiunea de generații erau coordonate de forme tradiționale de practică și de coduri etice de inspirație religioasă care voalau nevoile de manifestare individuală.

Astfel, omul comunitar avea la baza manifestărilor sale conștiința religioasă, sentimente modelate de tradiție și obiceiuri, punând un accent deosebit pe comunitatea familiei extinse și normele sale generale la care consfințeau împreună. Alături de acest cadru esențial, intim, un rol foarte important îl avea legătura de sânge, cea spațială sau legătura spirituală, care mărea acest grup familial. Acest cadru, care lărgeste sfera de manifestare dincolo de familie la rude, prieteni sau vecini, a făcut ca personalitatea individuală să fie absorbită în personalitatea colectivă, indivizii depinzând în mare măsură atât de familie cât și de societate (Mitrofan, Ciupercă, 1998, p.29).

Activitatea principală a satului era agricultura, pământul constituind baza economică a familiei, toți membrii ei concentrându-și forța și atenția către exploatarea agricolă care-i garanta veniturile (Ciupercă, 2000, p.97). Tot ce se producea se consuma în familie, puține produse fiind utilizate pentru schimb. Așadar, gospodăria, ca unitate de lucru, constituie nucleul satului.

La baza fiecărei familii stătea bărbatul care-i domina pe toți ceilalți membri. Acest lucru a făcut ca în familia tradițională, valoarea focală a stilului de viață să o constituie autoritatea, care era susținută de valori ca: ierarhie, conformism sau represiune. Acest stil de viață consacra autoritatea părinților asupra copiilor, a vârstnicilor asupra celor tineri, a bărbaților asupra femeilor, a fraților mai mari asupra celor mai mici etc. (Mitrofan, 1999, p.173).

Caracterizată prin conservatorism și stagnare, caracteristicile de bază ale acestui tip de familie se rezumă la trei:

- autoritatea patriarhului;
- dependența completă a copiilor de comunitatea familiei;